

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2024. február 29.
(OR. en)

7005/24

SOC 143
EMPL 79
JEUN 45
EDUC 66
SAN 122
ECOFIN 261

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Foglalkoztatási Bizottság és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A szociális jogok európai pillérével kapcsolatos jövőbeli uniós szakpolitikai prioritások – A Foglalkoztatási Bizottság és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleménye – Jóváhagyás

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fent említett véleményt annak érdekében, hogy a Tanács (EPSCO) a 2024. március 11-i ülésén jóváhagyhassa azt.

A Foglalkoztatási Bizottság és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleménye a szociális jogok európai pillérével kapcsolatos jövőbeli uniós szakpolitikai prioritásokról

Bevezetés

1. **2023. december 14-én a spanyol és a belga miniszterek – amelyek országai 2023 közepe és 2024 közepe között töltik be az EU Tanácsának elnökségét – felkérték a Foglalkoztatási Bizottságot (EMCO) és a szociális védelemmel foglalkozó bizottságot (SPC), hogy készítsenek közös véleményt az Unió jövőbeli szakpolitikai prioritásairól a szociális jogok európai pillérének hatálya alá tartozó területeken.** Az Unió foglalkoztatás- és szociálpolitikájának jövőjéről reflexióra kerül majd sor a szociális jogok európai pilléréről szóló, 2024. április 15–16-án La Hulpe-ben tartandó magas szintű konferencián, 2025-re pedig a pillérre vonatkozó cselekvési terv felülvizsgálatát tervezik. Ez a vélemény – ebben az összefüggésben – a bizottságoknak az EUMSZ 150. és 160. cikkében¹ meghatározott hatásköreivel összhangban készült a Tanács számára.
2. **Mióta az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság azt 2017-ben kihirdette, a szociális jogok európai pillére irányítúként nyújt útmutatást a közös foglalkoztatási, készségekkel kapcsolatos és szociális kihívások kezeléséhez, valamint az Unióban a munka- és életkörülmények konvergenciájának előmozdításához.** Amint azt az uniós vezetők a 2021. évi *Portói Nyilatkozat* révén megerősítették, a pillér uniós és tagállami szintű végrehajtása közös politikai kötelezettségvállalás és felelősség, kellően figyelembe véve saját hatásköreiket, valamint a szubszidiaritás és az arányosság elvét². A pillér szerinti 20 elvet a különböző társadalmi-gazdasági környezeteknek, a nemzeti rendszerek sokféleségének, valamint a szociális partnerek szerepének és autonómiájának kellő figyelembevételével kell végrehajtani.

¹ Az EUMSZ 240. cikkének sérelme nélkül.

² A [Portói Nyilatkozat](#) kihirdetésére a portói szociális csúcstalálkozó és az uniós vezetők 2021. május 7–8-án tartott, kapcsolódó találkozója keretében került sor.

3. **A Bizottság által 2021-ben előterjesztett cselekvési terv számos olyan uniós intézkedést határozott meg, amelyek meghozatalát a Bizottság vállalta annak érdekében, hogy támogassa a tagállamokat a pillér végrehajtásában, a terv továbbá meghatározta a 2030-ra vonatkozó alábbi kiemelt uniós célokat, amelyeket az Európai Tanács üdvözölt:** i. a 20 és 64 év közötti korosztályhoz tartozó lakosság legalább 78 %-a legyen foglalkoztatott; ii. a teljes felnőtt lakosság legalább 60 %-a minden évben vegyen részt valamilyen képzésben; iii. valamint a szegénység vagy társadalmi kirekesztés kockázatának kitett emberek száma legalább 15 millióval csökkenjen, és ebből legalább 5 millió legyen a gyermekek száma³. Emellett a Bizottság javasolta a szociális eredménytábla felülvizsgálatát is – amely 2014 óta a foglalkoztatás, a készségek és a szociális fejlemények nyomon követésének fő kvantitatív eszköze –, hogy az jobban tükrözze a pillér elveit, és a Tanács 2021 júniusában jóváhagyta annak új struktúráját⁴. Az uniós célok eléréséhez való hozzájárulás érdekében 2022-ben a Bizottság támogatásával valamennyi tagállam megfelelő, 2030-ra vonatkozó nemzeti célokat is meghatározott⁵.

³ [A szociális jogok európai pillérének megvalósítására vonatkozó cselekvési tervet](#) a Bizottság 2021. március 4-én tette közzé. Az abban foglalt kiemelt uniós célokat az Európai Tanács a [2021. június 24–25-i következtetéseiben](#) üdvözölte. A cselekvési terv a nemek közötti foglalkoztatási különbség csökkentésére, a formális koragyermekkorai nevelés és gondozás biztosítására, a NEET-fiatalok számának csökkentésére, a legalább alapvető digitális készségekkel rendelkező felnőttek arányának növelésére, valamint a korai iskolaelhagyás visszaszorítására vonatkozó kiegészítő uniós szintű célokat is tartalmazott.

⁴ Lásd: [Az EMCO és az SPC véleménye a felülvizsgált szociális eredménytáblára irányuló bizottsági javaslatról](#), a Tanács által 2021. június 14-én jóváhagyva.

⁵ Lásd: [Az EMCO és az SPC véleménye a 2030-ra elérendő nemzeti célok meghatározásának folyamatáról](#), a Tanács elé terjesztve 2022. június 16-án.

Általános megjegyzések

4. **2017 óta a pillér képezi azt az uniós szakpolitikai keretet, amelynek révén közös iránymutatásokat lehet nyújtani a tagállamok részére arra vonatkozóan, hogy miként alakítsák a szakpolitikai intézkedéseket és a jogszabályokat nemzeti szinten úgy, hogy a szociális jogok érvényre jussanak a gyakorlatban, és Uniószerre biztosítottak legyenek az egyenlő versenyfeltételek.** A pillér átfogó jellegét tükrözve számos uniós kezdeményezésről jött létre megállapodás a pillér kihirdetése óta, ideértve olyan tanácsi ajánlásokat és egyéb „puha” jogi eszközöket, amelyek megfelelő és hatékony eszközök arra, hogy iránymutatást nyújtsanak a tagállamok számára az adott szakpolitikai területeken, valamint ideértve a nemzeti jogszabályokra közvetlenebb hatást gyakorló uniós irányelveket és rendeleteket. A pillér nyomon követése beépült az európai szemeszterbe, mindenekelőtt azáltal, hogy a foglalkoztatási iránymutatásokat 2018-ban hozzáigazították a pillér elveihez. Azóta ez lehetővé tette a pillér végrehajtásának az együttes foglalkoztatási jelentés és a fent említett szociális eredménytábla révén történő nyomon követését, valamint az EUMSZ 148. cikke szerinti, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szociális kihívásokra vonatkozó országspecifikus ajánlások megfogalmazásához való hozzájárulást.

5. **Az elmúlt években a pillér végrehajtását példátlan válságsorozat nehezítette, például a Covid19-világjárvány, Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújának következményei és a magas infláció megjelenése.** Mindezek ellenére 2023 tavaszán az EU foglalkoztatási rátája 75,4%-os rekordszintet ért el (70,2% a nők és 80,5% a férfiak esetében), a munkanélküliség 6%-ra csökkent (6,3% a nők és 5,7% a férfiak esetében), a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya pedig 2019 és 2022 között nagyjából stabil maradt (2022-ben 21,6%). Ezzel összefüggésben az uniós szinten elfogadott szükséghelyzeti eszközök, például a *Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz*⁶ és a *szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszköz* (SURE)⁷ konkrét munkaerőpiaci és szociálpolitikai intézkedések révén támogatta a tagállamokat – a szociális partnerek bevonásával és a civil társadalommal együttműködésben – a pillér elveinek végrehajtásában a Covid19-világjárvány okozta 2020. évi gazdasági visszaesésből való gyors kilábalás érdekében.

⁶ A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz valamennyi tagállamnak támogatást nyújt, és 2026 decemberéig marad aktív. A [Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eredménytáblája](#) szerint a tagállamok a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó forrásaik átlagosan mintegy 28%-át fordították szociális célkitűzések támogatására.

⁷ Összességében a SURE 2022 decemberéig 19 tagállamnak nyújtott támogatást, mindenekelőtt széles körű és ambiciózus csökkentett munkaidős foglalkoztatási programok vagy hasonló intézkedések nemzeti szintű létrehozásának ösztönzésével. [A SURE végrehajtásáról szóló végső jelentés](#) – amelyet 2023 júniusában tettek közzé – szerint a Covid19-világjárvány alakulásával összhangban a SURE keretében nyújtott támogatás 2020-ban mintegy 31,5 millió emberre, 2021-ben 9 millió emberre, 2022-ben pedig 350 000 emberre terjedt ki.

6. **Ami a jövőt illeti, a pillér végrehajtása terén való előrelépésnek továbbra is kulcsfontosságú prioritásnak kell maradnia az Unió, valamint a jelenlegi és a jövőbeli tagállamok számára, mivel annak elvei változatlanul a sarokköveit képezik a gazdasági és társadalmi megatrendek közötti navigálásnak, a kapcsolódó szakpolitikák alakításának, az Unióban a felfelé irányuló társadalmi konvergencia előmozdításának – különös tekintettel az EU várható jövőbeli bővítésére –, valamint a 2030-ra kitűzött uniós és nemzeti célok terén történő előrehaladás támogatásának.** A digitális átállás bonyolult összefüggéseit tekintve a pillérben rögzített elvek végrehajtása nemcsak a munkavállalók jogait mozdtítja elő a változó digitális környezetben, hanem az esélyegyenlőséget is az átképzés és a továbbképzés terén, továbbá a tisztességes munkafeltételeket, valamint a megfelelő szociális védelmet és társadalmi befogadást. A zöld átállás összefüggésében a pillérnek iránytűvé kell válnia a méltányos átállás előmozdításához, biztosítva, hogy senkit ne hagyjunk hátra a környezeti fenntarthatóságra való törekvés során. A demográfiai változások kibontakozásával a pillér átfogó keretet biztosít a szakpolitikáknak a tevékeny és egészséges idősor előmozdítása, valamint a változó munkaerő és az idősebb népesség eltérő szükségleteinek kielégítése érdekében történő kiigazításához, miközben biztosítja a nemzedékek közötti méltányosságot és szolidaritást. Az egyenlőségközpontú Unió kiépítése érdekében a pillér a nemek közötti egyenlőség, az esélyegyenlőség és a társadalmi befogadás szempontjából kedvező intézkedéseket mozdtít elő. Ezzel összefüggésben a 2017 óta elfogadott uniós kezdeményezések nagy száma további átültetést és megfelelő végrehajtást tesz szükségessé, valamint a gyorsan változó gazdaságokra és társadalmakra figyelemmel hatékonyan nyomon kell követni folyamatos hatékonyságukat, adott esetben az adminisztratív terhek csökkentésére összpontosítva.

7. **A pillér első fejezete ténylegesen formálta a nemzeti foglalkoztatás- és készségfejlesztési politikákat, előmozdítva az esélyegyenlőséget az EU munkaerőpiacán és tágabb értelemben az Unióban:**

- Az *ifjúsági garancia* (amelyet eredetileg 2013-ban, majd megerősített formájában 2020-ban fogadtak el) különösen pozitív példája egy olyan uniós kezdeményezésnek, amely nemzeti szinten – többek között az állami foglalkoztatási szolgálatok által – konkrét intézkedéseket képes ösztönözni a fiatalok munkaerőpiaci kilátásainak javítása érdekében, hozzájárulva ezáltal az Unióban az ifjúsági munkanélküliség csökkentéséhez (a 2013-as 25,2%-ról a 2022-es 14,5%-ra) és a NEET-fiatalok arányának csökkentéséhez (a 2013-as 16,4%-ról a 2022-es 11,7%-ra)⁸.
- A foglalkoztatási programok szempontjából előnyös volt *a tartósan munkanélküli személyek munkaerő-piaci integrációjáról szóló 2016. évi ajánlás* végrehajtásának folytatása is, amely iránymutatással szolgált a munkaerőpiactól legtávolabbra került személyek tekintetében a tájékoztatás fokozásához és a foglalkoztatási szolgáltatások kibővítéséhez, hozzájárulva ezáltal a tartós munkanélküliség csökkentéséhez az Unióban (a 2016-os 4,3%-ról a 2022-es 2,4%-ra)⁹.

⁸ [A Tanács ajánlása \(2020. október 30.\)](#) az „Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítése” témájában és az ifjúsági garancia létrehozásáról szóló, [2013. április 22-i tanácsi ajánlás](#) felváltásáról. Az első ajánlás óta az EMCO és annak al csoportjai rendszeresen értékelik az ifjúsági garancia végrehajtását. A legutóbbi felülvizsgálatra 2023. november 20–21-én került sor, és az ennek eredményeként megfogalmazott [legfőbb üzeneteket](#) a Tanács 2024. március 11-én fogja jóváhagyni.

⁹ [A Tanács ajánlása \(2016. február 15.\)](#) a tartósan munkanélküli személyek munkaerő-piaci integrációjáról. Az ajánlás végrehajtását az EMCO és al csoportjai rendszeresen nyomon követik. A legutóbbi felülvizsgálatra 2022. november 14-én került sor. Az ennek eredményeként megfogalmazott [legfőbb üzeneteket](#) a Tanács 2022. december 8-án hagyta jóvá.

- A 2020–2025-ös időszakra szóló európai készségfejlesztési program számos intézkedése hozzájárul az egész életen át tartó tanulás kultúrájának előmozdításához, valamint továbbképzési és átképzési politikák kialakításához a tagállamokban. Egyes esetekben – a vonatkozó 2022. évi ajánlásokat követően – az *egyéni tanulási számlák*¹⁰ bevezetése vagy kísérleti bevezetése, valamint a *mikrotanúsítványok*¹¹ elismerése előmozdítja a készségek és kompetenciák elsajátítását nemzeti szinten. A *készségfejlesztési program* előkészítette az utat ahhoz is, hogy a 2023 májusa és 2024 májusa közötti időszakot a *készségek európai évévé* nyilvánítsák, amelynek keretében számos uniós, nemzeti, regionális és helyi szintű tevékenység szervezésére kerül sor a *készségfejlesztési program* célkitűzéseire való hozzájárulás, valamint az *átképzést* és a *továbbképzést* előtérbe helyező gondolkodásmód további előmozdítása érdekében¹².
- Egy újabb, a *klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról szóló* 2022. évi ajánlás katalizátornak bizonyult a tagállamok által a zöld átállás foglalkoztatási és szociális vonatkozásainak kezelése céljából – többek között az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák és az állami foglalkoztatási szolgálatok átalakítása révén – tett, széttagolt nemzeti szintű erőfeszítések koordinálásában¹³.

¹⁰ [A Tanács ajánlása \(2022. június 16.\) az egyéni tanulási számlákról.](#) Végrehajtását az EMCO és annak alcsoportjai 2024-ben első alkalommal fogják nyomon követni.

¹¹ [A Tanács ajánlása \(2022. június 16.\) az egész életen át tartó tanulást és a foglalkoztathatóságot célzó mikrotanúsítványokra vonatkozó európai megközelítésről.](#)

¹² Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2023/936 határozata](#) (2023. május 10.) a *készségek európai évéről*. A Bizottság 2025. május 31-ig értékelő jelentést nyújt be, amely tartalmazni fog a készségek európai éve hosszú távú örökségének megteremtése érdekében a készségek területén teendő további közös törekvésekre vonatkozó elképzeléseket.

¹³ [A Tanács ajánlása \(2022. június 16.\) a klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról.](#) Az ajánlás végrehajtását az EMCO és alcsoportjai 2023. október 26–27-én, az SPC pedig 2023. október 24-én követte nyomon első alkalommal. Az ennek eredményeként megfogalmazott [legfontosabb üzeneteket](#) a Tanács 2023. november 27-én hagyta jóvá.

- A nemek közötti egyenlőség és az esélyegyenlőség elvének további előmozdítását célzó uniós jogszabályok végrehajtása várhatóan mind a munkaerőpiac, mind a társadalom egészének javát szolgálni fogja az Unión belül. Közülük is kiemelendő *a bérek átláthatóságáról szóló 2023. évi irányelv*, amely – bár csak a közelmúltban került elfogadásra – már most is jelentős szerepet játszik a bérdiszkrimináció elleni fellépésre és a nemek közötti bérszakadék megszüntetéséhez való hozzájárulásra irányuló nemzeti erőfeszítések ösztönzésében¹⁴.

8. **Az Unión belüli erős munkaerőpiaci eredmények és a készségek előmozdításának lendülete ellenére a magas munkaerőhiány, a tartós egyenlőtlenségek, valamint a zöld és digitális átállás bizonytalan hatása akadályozhatja a pillér teljes körű végrehajtását.** A hiányok egy évtizede növekvő trendet mutatnak: a betöltetlen álláshelyek aránya az Unióban a 2013-as 1,3%-ról a 2022-es 3%-os csúcsra emelkedett a Covid19-világjárványt követő erőteljes gazdasági helyreállítás nyomán. Noha a munkaerőhiány 2023-ban kismértékben csökkent, továbbra is történelmileg magas szinten áll olyan strukturális kihívások miatt, mint a munkaerő demográfiai tendenciák miatti csökkenése, a lakosság egyes csoportjainak tartósan alacsony munkaerőpiaci részvétele, a strukturális munkaerőhiány, valamint a bizonyos ágazatokban tapasztalt rossz munkafeltételek és/vagy alacsony bérek¹⁵. A nemek közötti foglalkoztatási és bérkülönbségek is változatlanul jelentősek az Unióban. Az előbbi tekintetében az elmúlt évtizedben nem történt jelentős előrelépés (a 2013–2022-es időszakban csak kismértékben csökkent, 11,3 százalékponttól 10,7 százalékpontra), és ezt tovább súlyosbította a részmunkaidős foglalkoztatás folyamatosan magasabb aránya a nők körében, amit többek között a magas színvonalú ápolási-gondozási szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférés is okoz. E strukturális kihívások mellett az uniós gazdaság fokozatos zöld és digitális transzformációja az elkövetkező években várhatóan jelentős munkaerő-átcsoportosítást és továbbképzési igényeket fog generálni, bár azok mérete és sebessége továbbra is bizonytalan.

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2023/970 irányelve](#) (2023. május 10.) *a férfiak és nők egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazása elve alkalmazásának a bérek átláthatósága és végrehajtási mechanizmusok révén történő megerősítéséről*. Az irányelvet a tagállamok 2026 júniusáig ültetik át.

¹⁵ Az EMCO 2022 és 2023 között részletesen megvitatta a munkaerőhiányt és annak kiváltó okait, többek között az EMCO 2023. november 28-án, az uniós és nemzeti szociális partnerekkel tartott háromoldalú ülésén. A legfrissebb bizonyítékok a *2024. évi együttes foglalkoztatási jelentésben* és a Bizottságnak [a munkaerőpiac és bérek alakulásáról szóló 2023. évi jelentésében](#) találhatók.

9. **Annak ellenére, hogy ezeket a kihívásokat a meglévő kezdeményezések végrehajtására összpontosítva kell kezelni, további uniós intézkedésekre is szükség lehet a tagállamok abban való támogatása érdekében, hogy eredményeket mutassanak fel az esélyegyenlőség és a munkaerőpiachoz való egyenlő hozzáférés elvének érvényesítésében.** Az egész életen át tartó tanulást előtérbe helyező gondolkodásmód előmozdítására irányuló, további intézkedésekre van szükség, például az összes tagállamot érintő, széles körű munkaerőhiány¹⁶ és strukturális munkaerőhiány fényében, valamint annak elősegítése érdekében, hogy ezen elvek alkalmazására azonos módon kerüljön sor az egységes piacon belül, többek között a kettős átállás támogatása céljából. Az *ifjúsági garanciával* kapcsolatos évtizedes pozitív tapasztalatok, valamint a *szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről* szóló új *tanácsi ajánláshoz*¹⁷ kapcsolódó intézkedések hasonlóképpen relevánsak annak feltárása szempontjából, hogy miként lehetne jobban támogatni a munkaerőpiactól legtávolabbra került személyeket a munkalehetőségek megtalálásában. Emellett a belföldi munkaerő mozgósításán túl a hiányok további kezelése érdekében az uniós szintű viták középpontjában szükség szerint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek további integrációja¹⁸, az EU-n belüli munkavállalói mobilitás megkönnyítésének lehetőségei, valamint a külföldi tehetségek EU-ba vonzását célzó kezdeményezések állhatnának, a méltányos mobilitás biztosítása, valamint a munkavállalói és szociális jogok védelme mellett¹⁹. Végezetül, más uniós esélyegyenlőségi stratégiák mellett 2025-ben véget ér mind az *európai készségfejlesztési program*, mind az *uniós nemi esélyegyenlőségi stratégia*, ami sürgetővé teszi ezek eredményeinek áttekintését, valamint új stratégiák esetleges szükségességének az értékelését az egész életen át tartó tanulás felé való elmozdulás előmozdítása, a megkülönböztetés és a rasszizmus elleni küzdelmet szolgáló uniós keretek kiteljesítése, valamint a nemek közötti egyenlőség megvalósítása érdekében.

¹⁶ A [Val Duchesse-i szociális csúcstalálkozót](#) követően a Bizottság 2024. január 31-én bejelentette, hogy 2024 tavaszán a szociális partnerekkel együttműködve cselekvési tervet fog előterjeszteni a munkaerő- és szakemberhiány kezelése céljából.

¹⁷ [A Tanács ajánlása \(2023. november 27.\) a szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről.](#)

¹⁸ Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújára válaszul 2022. március 4-én [a Tanács aktiválta a 2001. július 20-i tanácsi irányelvet \(„az átmeneti védelemről szóló irányelv”\)](#). Az irányelv rendelkezéseket tartalmaz többek között a foglalkoztatáshoz, az oktatáshoz, a szociális jóléthez, az orvosi ellátáshoz és a lakhatáshoz való hozzáférés, valamint bizonyos feltételek mellett az Unión belüli szabad mozgáshoz való jog biztosítására. Az átmeneti védelem eredetileg 2024 márciusáig volt érvényes, de a Tanács 2023 szeptemberében megállapodott annak 2025. március 4-ig történő meghosszabbításáról. A [Bizottság 2023-as őszi előrejelzése](#) szerint az EU-ban az irányelv alapján nyilvántartásba vett 4,2 millió személynek eddig mintegy 33%-a talált munkát. 2022-ben az EMCO és az SPC koordinálta a Bizottság által indított azon felmérésre adott tagállami válaszokat, amely arra irányult, hogy összegyűjtse a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek társadalmi és munkaerőpiaci integrációjának támogatása érdekében nemzeti szinten hozott intézkedéseket.

¹⁹ A Bizottság 2023. november 15-én [javaslatot tett az uniós tehetségbázis létrehozásáról szóló uniós rendeletre](#). A javaslatot a társjogalkotók jelenleg vizsgálják.

Tisztességes munkafeltételek

10. A pillér második fejezetének végrehajtását a tagállamokban a tisztességes munkafeltételeket előmozdító „kemény” és „puha” jogi eszközök együttese jellemezte:

- *Az átlátható és kiszámítható munkafeltételekről* szóló 2019. évi irányelv célja, hogy az EU-ban minden munkavállaló számára jogokat garantáljon ahhoz, hogy teljes körű tájékoztatást kapjanak munkájuk alapvető szempontjairól, függetlenül attól, hogy azt milyen foglalkoztatási formában végzik²⁰.
- *A szülők és a gondozók vonatkozásában a munka és a magánélet közötti egyensúlyról* szóló 2019. évi irányelv célja a családi vonatkozású szabadságok és a rugalmas munkafeltételek területére vonatkozó uniós jogi keret korszerűsítése. Az irányelv olyan jogi rendelkezéseket tartalmaz, amelyek bevezetik az apasági szabadságot, megerősítik a szülői szabadságot, bevezetik a gondozói szabadságot, és kiterjesztik a rugalmas munkafeltételek kérelmezéséhez való jogot a dolgozó szülőkre és gondozókra. Ezen túlmenően az irányelv olyan szakpolitikai intézkedéseket is tartalmaz, amelyek célja, hogy támogassák a tagállamokat a munka és a magánélet közötti egyensúly javításának, valamint a gondozási feladatok egyenlőbb megosztásának a megvalósításában²¹.

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2019/1152 irányelve](#) (2019. június 20.) *az Európai Unióban alkalmazandó átlátható és kiszámítható munkafeltételekről*. Az irányelvet a tagállamoknak 2022 augusztusáig kellett átültetniük. 2021-ben [jelentés](#) készült az átültetésről.

²¹ Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2019/1158 irányelve](#) (2019. június 20.) *a szülők és a gondozók vonatkozásában a munka és a magánélet közötti egyensúlyról* és a 2010/18/EU tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről. Az irányelvet a tagállamoknak 2022 augusztusáig kellett átültetniük.

- Az EU 2021–2027-es munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi stratégiai kerete a munkavállalók egészségének és biztonságának javítását célzó uniós stratégiát képviseli, amely többek között a Covid19-világjárvány tanulságain alapul. Mivel célja a munka világában bekövetkező változások kezelése, a munkahelyi balesetek megelőzésének javítása és az esetleges jövőbeli egészségügyi válságokra való felkészültség fokozása, a keret döntő fontosságú szerepet játszik a tagállami jogi keretek aktualizálásának – adott esetben a szociális partnerekkel együttműködésben történő – koordinálásában²².
- A megfelelő minimálbérekéről szóló 2022. évi irányelv célja, hogy közös keretet hozzon létre a jogszabályban meghatározott minimálberek megfelelőségére, a bérmegállapításra irányuló kollektív tárgyalások előmozdítására és arra vonatkozóan, hogy a munkavállalók ténylegesen élhessenek a minimálberek által nyújtott védelemhez való jogokkal, anélkül, hogy sérülne a szociális partnerek autonómiájának teljes körű tiszteletben tartása. Az irányelv egyrészt irányítási keretet hoz létre a jogszabályban meghatározott minimálberek megállapítására és aktualizálására, amelyet olyan egyértelmű kritériumok vezérelnek, amelyek magukban foglalják a minimálberek vásárlóerejét, figyelembe veszik a béreloszlást és a bérszinteket, a bérnövekedést és a termelékenységet, másrészt előírja azon tagállamok számára, amelyekben a kollektív tárgyalások aránya nem éri el a 80%-ot, hogy dolgozzanak ki cselekvési tervet a kollektív tárgyalások előmozdítására²³.

²² A Bizottság közleménye: „[Az Európai Unió 2021–2027-es munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi stratégiai kerete – Munkahelyi biztonság és egészségvédelem a munka változó világában](#)”, 2021. június 28.

²³ Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2022/2041 irányelve](#) (2022. október 19.) az Európai Unióban biztosítandó megfelelő minimálbérekéről. Az irányelvet a tagállamok 2024 novemberéig ültetik át. 2023-ban [jelentés](#) készült az irányelv átültetéséről.

- A közelmúltban került elfogadásra *a szociális párbeszéd megerősítéséről szóló 2023. évi ajánlás*, amelynek célja többek között az, hogy iránymutatást nyújtson a tagállamoknak a szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások nemzeti szintű megerősítéséhez²⁴. Az ajánlás kiegészíti egyrészt a szociális párbeszéd fokozására irányuló uniós szintű, megújult erőfeszítéseket²⁵, másrészt az *Európai Szociális Alap Pluszból* (ESZA+) származó célzott uniós finanszírozást a szociális partnerek kapacitásépítésének javítása érdekében azokban a tagállamokban, ahol ez komoly kihívást jelent²⁶.

11. **Bár ezek a kezdeményezések hozzájárultak ahhoz, hogy Unió-szerte egyenlőbb versenyfeltételek jöjjenek létre, a gyors technológiai fejlődés munkafeltételekre gyakorolt hatásának és az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó új foglalkozási kockázatok megjelenésének az értékelése továbbra is kulcsfontosságú szakpolitikai prioritás.** A technológiai fejlődésből eredő lehetőségek ellenére továbbra is bizonytalanságok övezik a platformalapú munkavégzést, a mesterséges intelligencia és az algoritmikus irányítás fokozatos terjedése által a munkahelyi dinamikára gyakorolt hatásokat. Az elmúlt évekhez hasonlóan ezek a bizonytalanságok továbbra is kockázatokat jelenthetnek a nemzeti munkaügyi jogszabályok értelmezése és megfelelő alkalmazása szempontjából, különösen olyan területeken, mint a munkaidő, a munka és a magánélet közötti egyensúly, a feladatok elosztása és egyes munkavállalók foglalkoztatási státuszának besorolása. Ami az egészséget és a biztonságot illeti, előfordulhat, hogy a vonatkozó szabályozások és keretek további kiigazítása során jobban figyelembe kell venni mind a digitális átálláshoz kapcsolódó pszichoszociális kockázatokat – beleértve a mentális egészségre gyakorolt negatív hatásokat – , mind pedig az éghajlatváltozásból eredő konkrét veszélyeket (a szélsőséges időjárási körülményeknek való kitettséggel összefüggésbe hozható munkahelyek esetében), ösztönözve azok megelőzését, mindemellett felgyorsítva a veszélyes anyagokra vonatkozó minimumelőírások megállapítását.

²⁴ [A Tanács ajánlása \(2023. június 12.\) a szociális párbeszéd megerősítéséről az Európai Unióban](#). Az ajánlás végrehajtását az EMCO – a szociális partnerekkel együttműködve – 2025-től fogja nyomon követni, amikor a tagállamoknak első jelentést kell benyújtaniuk.

²⁵ Részletesebben lásd az alábbi bizottsági közleményben: „[A szociális párbeszéd erősítése az Európai Unióban: a szociális párbeszéd teljes potenciáljának kihasználása a méltányos átállás kezelésében](#)”, 2023. január 25.

²⁶ Lásd: Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2021/1057 rendelete](#) (2021. június 24.) az *Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+)* létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről. A 9. cikk kimondja, hogy amennyiben a szociális partnerek kapacitásépítését egy, az európai szemeszter keretében elfogadott releváns országspecifikus ajánlás meghatározza, az érintett tagállam az ESZA+ megosztott irányítású ága keretében rendelkezésére álló források legalább 0,25 %-ának megfelelő összeget erre a célra allokál.

12. **Az egészségvédelmi és biztonsági szabályozások lehetséges kiigazításán túl a munkafeltételek romlásával kapcsolatos potenciális kockázatok kezeléséhez – a nemzeti munkaerőpiaci modelleket teljes mértékben tiszteletben tartó – uniós kezdeményezésekre, valamint a szociális partnerek erőteljesebb bevonására és hatékonyabb végrehajtási mechanizmusokra lehet szükség.** A munka további digitalizációjával kapcsolatos egyes kockázatok kezelése érdekében a Tanács és az Európai Parlament 2024 februárjában megállapodásra jutott *a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályról*. Emellett az uniós jogszabályok aktualizálása válhat szükségessé²⁷ annak érdekében, hogy az azokban foglalt rendelkezések jobban igazodjanak a digitális korhoz, például a lecsatlakozáshoz való jog és a platformalapú munkavégzés munkafeltételei tekintetében. A nemzeti munkaügyi felügyelőségek csalások és visszaélések felderítésére való képességének, valamint a határokon átnyúló együttműködésre való kapacitásának javítására irányuló kezdeményezések szintén hozzájárulhatnak a munkafeltételek további javításához, többek között az Unión belüli méltányos munkavállalói mobilitás előmozdítása tekintetében. Ezt illetően az Európai Munkaügyi Hatóság közelgő értékelése lehetőséget kínál továbbfejlesztésének átgondolására²⁸. A szociális párbeszéd tekintetében a 2023. évi *ajánlás* célja, hogy minden szinten kedvező környezetet biztosítson a két- és háromoldalú szociális párbeszéd számára. A szakszervezetek tagságának csökkenő tendenciái, a legtöbb tagállamban a kollektív megállapodások hatálya alá tartozó munkavállalók alacsony aránya, a csökkenő bérhányad, valamint az uniós szociális partnerek közötti uniós szintű megállapodások tartós hiánya azonban további erőfeszítéseket tehet szükségessé ebben az irányban²⁹. A munkavállalói részvételnek és a szociális partnerek szerepének a megerősítése elengedhetetlen ahhoz, hogy növelni lehessen a jelenlegi és a küszöbön álló jelentős átmenetek irányításában és elfogadásában betöltött aktív szerepet. Ezzel összefüggésben meg lehet vizsgálni – a nemzeti gyakorlatokkal összhangban – többek között olyan uniós intézkedések kidolgozását, amelyek javítják az alulreprezentált kategóriák képviselőit a szociális párbeszédben.

²⁷ Például a következő jogszabályok esetében: az Európai Parlament és a Tanács [2003/88/EK irányelve \(2003. november 4.\) a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól](#), és az Európai Parlament és a Tanács [2002/14/EK irányelve \(2002. március 11.\) az Európai Közösség munkavállalóinak tájékoztatása és a velük folytatott konzultáció általános keretének létrehozásáról](#).

²⁸ Az [Európai Munkaügyi Hatóság 2019. június 20-án jött létre](#), hogy segítse a tagállamokat és a Bizottságot az Unión belüli munkavállalói mobilitással kapcsolatos uniós jog hatékony alkalmazásában és érvényesítésében, valamint a szociális biztonsági rendszerek Unión belüli koordinációjában. 2024-ben a Bizottság elő fogja terjeszteni az Európai Munkaügyi Hatóság tevékenységeinek első értékelését.

²⁹ A [Val Duchesse-i szociális csúcstalálkozót](#) követően, 2024. január 31-én a Bizottság, a Tanács belga elnöksége és az európai szociális partnerek megállapodtak abban, hogy elindítják *az európai szociális párbeszédéről szóló új paktumot* annak azonosítása érdekében, hogy miként lehetne tovább erősíteni az uniós szintű szociális párbeszédet.

Szociális védelem és társadalmi befogadás

13. **A pillér harmadik fejezete a megfelelő szociális védelmet erősítő és a társadalmi befogadást fokozó szakpolitikákat támogatott olyan különböző tanácsi ajánlások és egyéb fontos kezdeményezések révén, amelyek célja az emberek védelme, valamint képessé tétele a különböző kiszolgáltatott helyzetek kezelésére.**

- *Az európai gyermekgaranciáról szóló 2021. évi tanácsi ajánlás*³⁰ a gyermekszegénység elleni küzdelemre és az esélyegyenlőség előmozdítására irányuló kulcsfontosságú kezdeményezés, amely meghatározza a szakpolitikai reformok keretét, és amelynek célja, hogy már fiatal kortól kezdve nemzedékeken átívelően meg lehessen előzni és le lehessen küzdeni a társadalmi kirekesztettséget, mégpedig a rászoruló gyermekek számára ingyenes és tényleges hozzáférés biztosításával különböző szolgáltatásokhoz, például a kisgyermekkorai neveléshez és gondozáshoz, oktatási és iskolai tevékenységekhez, minden tanítási napon legalább egy egészséges étkezéshez, valamint az egészségügyi ellátáshoz. Az ajánlás végrehajtását uniós források elkülönített allokációjával megvalósuló beruházások támogatták a gyermekeket érintő különböző uniós kezdeményezésekkel együtt; ezek között említendő például *a kisgyermekkorai nevelésre és gondozásra vonatkozó barcelonai célok felülvizsgálatáról szóló 2022. évi tanácsi ajánlás*³¹, amely új (magasabb szintű) célokat határoz meg 2030-ra vonatkozóan.
- *A munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről szóló 2019. évi tanácsi ajánlás*³² mozgatórugója volt a munkaerőpiaci változásokhoz való igazodásra irányuló nemzeti politikák és intézkedések befolyásolásának és a szociális védelemhez való hozzáférés – foglalkoztatási státusztól függetlenül – mindenki számára történő biztosításának. A kezdeményezés végrehajtását az egymástól való tanulást célzó, uniós szintű tevékenységek, valamint az uniós statisztikák célzott nyomonkövetési keret révén történő javítása támogatják.

³⁰ [A Tanács 2021. június 14-i ajánlása az európai gyermekgarancia létrehozásáról.](#)

³¹ [A Tanács 2022. december 8-i ajánlása a kisgyermekkorai nevelésről és gondozásról: a 2030-ra vonatkozó barcelonai célok.](#)

³² [A Tanács 2019. november 8-i ajánlása a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről.](#)

- *Az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről szóló 2023. évi ajánlásában*³³ a Tanács felszólítja a tagállamokat, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés Unión belüli csökkentése melletti folyamatos elkötelezettség részeként mozdítsák elő a megfelelő jövedelemtámogatást. Az ajánlás iránymutatást nyújt olyan nemzeti szintű intézkedésekhez, amelyek az ellátások megfelelőségének, lefedettségének és igénybevételének a javítására irányulnak, mindezt a munkaerőpiactól legtávolabbra került személyek alapvető és támogató szolgáltatásokhoz való megfelelőbb hozzáféréssel ötvözve, ideértve többek között az aktív munkaerőpiaci szakpolitikai intézkedéseket, valamint a célirányos és személyre szabott szociális szolgáltatásokat.
- A 2022. évi *európai gondozási stratégia*³⁴ – a megfizethető magas színvonalú tartós ápolásról-gondozásról szóló kapcsolódó *tanácsi ajánlással*³⁵ együtt – keretet biztosít olyan uniós és nemzeti szintű reformokhoz és beruházásokhoz, amelyek célja, hogy színvonalas, megfizethető és hozzáférhető ápolási-gondozási szolgáltatásokat szavatoljanak EU-szerte, valamint javítsák mind a gondozottak és ápoltak, mind pedig az őket gondozók és ápolók helyzetét. A tartós ápolásról-gondozásról szóló ajánlásában a Tanács felkéri a tagállamokat, hogy minden rászoruló számára tegyék hozzáférhetőbbé a megfizethető és magas színvonalú tartós ápolást-gondozást, mégpedig a következők révén: a tartós ápolás-gondozás tekintetében biztosítsák a megfelelő szociális védelmet; a szolgáltatások kínálatát folyamatosan hangolják össze az igényekkel; biztosítsák, hogy valamennyi ápolási-gondozási környezetre vonatkozóan magas színvonalú normák kerüljenek meghatározásra, a szolgáltatók típusától függetlenül; támogassák a minőségi foglalkoztatást és a tisztességes munkakörülményeket az ágazaton belül; kezeljék a készségigényekkel és a munkaerőhiánnyal kapcsolatos problémákat; valamint támogassák az informális gondozókat a gondozásnyújtási tevékenységeikben.

³³ [A Tanács 2023. január 30-i ajánlása](#) az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről.

³⁴ A Bizottság közleménye az „[európai gondozási stratégiáról](#)”, 2022. szeptember 7.

³⁵ [A Tanács 2022. december 8-i ajánlása](#) a megfizethető és magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáféréstről.

- *A fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatását célzó, a 2021–2030-as időszakra szóló 2021. évi stratégia*³⁶ különböző területekre vonatkozó ambiciózus intézkedéseket és kiemelt kezdeményezéseket tartalmaz, és a halmozott fogyatékossgal élő személyeket sújtó társadalmi kirekesztés kockázataival is foglalkozik. E kezdeményezések megvalósítása hozzá fog járulni a hátrányos megkülönböztetés csökkentéséhez, segíteni fogja a fogyatékossgal élő személyeket abban, hogy maradéktalanul élhessenek szociális jogaikkal, valamint lehetővé fogja tenni függetlenségük növelését, javítva a társadalomban és a munkaerőpiacon való részvételüket. Az újabb keletű kezdeményezések között említhető a javasolt *európai fogyatékossgai kártya és a fogyatékossgal élő személyek javasolt európai parkolási kártyája*³⁷, amelyek Unió-szerte segíteni fogják a fogyatékossgal élő személyek társadalmi befogadását.

³⁶ A Bizottság közleménye – „[Egyenlőségközpontú Unió: Stratégia a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért \(2021–2030\)](#)”, 2021. március 3.

³⁷ [Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az európai fogyatékossgai kártya és a fogyatékossgal élő személyek európai parkolási kártyája létrehozásáról](#) (COM/2023/512).

- Más uniós szintű intézkedések a szakpolitikai fejleményeknek a foglalkoztatási iránymutatásokkal összhangban történő nyomon követéséhez járulnak hozzá, és inspirációként szolgálnak a szakpolitikai reformokhoz, itt említendő például *a nyugdíjak megfelelőségéről szóló jelentés*³⁸ és *a tartós ápolásról-gondozásról szóló jelentés*³⁹ rendszeres elkészítése, mely jelentések megkönnyítik az információk és gyakorlatok cseréjét, valamint kiegészítik az idősödésről szóló, az ECOFIN Tanács előkészítő szerveihez benyújtott jelentést. *A hajléktalanság elleni küzdelem* 2021-ben elindított *európai platformja*⁴⁰ kulcsfontosságú szerepet tölt be uniós szinten a hajléktalanságra vonatkozó tényalap megszilárdításában és a hajléktalanság monitorozásában, az egymástól való tanulás támogatásában a személyközpontú, lakhatáson alapuló és integrált megközelítésre épülő szakpolitikák előmozdítása érdekében, valamint a forráshoz jutás feltérképezésében, az uniós finanszírozást is beleértve. Általánosságban elmondható, hogy a támogató szolgáltatásoknak a szociális jóléti rendszereken belüli biztosítása – a különféle ellátásokat kiegészítve – fontos szerepet tölt be, amint arra az összes kezdeményezés is emlékeztet. Ezenfelül *a tagállami szakpolitikák elosztási hatásának pontosabb értékeléséről szóló közlemény*⁴¹ iránymutatással szolgál a tagállamoknak arra vonatkozóan, hogy mi a legmegfelelőbb módja a különböző társadalmi-gazdasági csoportok jövedelmére vonatkozó elosztásihatás-vizsgálatok elvégzésének és e vizsgálatok szakpolitikai döntéshozatali folyamatokba való beépítésének, valamint meghatározza a meglévő módszertanok tagállamokkal együtt történő továbbfejlesztésének a folyamatát.

³⁸ [A nyugdíjak megfelelőségéről szóló, háromévente elkészített jelentés](#) legutóbbi, 2021-es kiadása.

³⁹ Az Európai Bizottság és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság által közösen elkészített, [a tartós ápolásról-gondozásról szóló 2021. évi jelentés](#).

⁴⁰ Lisszaboni nyilatkozat [a hajléktalanság elleni küzdelem európai platformjáról](#), 2021. június 21.

⁴¹ A Bizottság közleménye: „[A tagállami szakpolitikák elosztási hatásának pontosabb értékelése](#)”, 2022. szeptember 28.

14. **Miközben a szegénység szintje stabil maradt – az átlagot tekintve jelentős javulás nélkül –, a gyermekszegénység pedig kismértékben nőtt, további kihívások merülnek fel a demográfiai tendenciák, a munkaerőpiaci átalakulások, a mentális egészségügyi problémákkal küzdő emberek növekvő száma, valamint az emelkedő megélhetési költségek következtében.** Az előregedő társadalomban végbemenő demográfiai megatrendek kihívások elé állítják a jóléti állam fenntarthatóságát, ami következésképpen szükségessé teszi a megfelelőség és a fenntarthatóság egymással való összeegyeztetését, a nyugdíj-, az egészségügyi és a tartós ápolási-gondozási rendszereken belül is. A standard munkarendeken túlmutató változatosabb, nem lineáris és fragmentált karrierhez vezető munkaerőpiaci átalakulások azt eredményezik, hogy egyre nagyobb kihívást jelent mindenki számára garantálni a megfelelő szociális védelmet. A zöld és a digitális átállás lehetőséget kínál a szociális védelemnek és a szociális szolgáltatások nyújtásának a javítására, ugyanakkor kockázatot is jelent a kiszolgáltatott helyzetű emberek munkaerőpiaci részvétele és társadalmi befogadása tekintetében. A szegénység és a kiszolgáltatott helyzetű embereket érintő bizonytalanság elleni küzdelem terén továbbra is strukturális kihívások állnak fenn, különösen a fogyatékkal élő és mentális egészségügyi problémákkal küzdő személyek befogadása vonatkozásában. A hajléktalanság továbbra is sok tagállamban jelent problémát, a lakhatás megfizethetőségével, az energiaszegénységgel és az emberek széles körére – de leginkább az alacsony jövedelemmel rendelkező emberekre – kiható magas megélhetési költségekkel kapcsolatos kihívások mellett, ami integrált stratégiákat és uniós szintű nyomon követést tesz szükségessé. A családok támogatása, valamint a gyermekek szegénységgel és társadalmi kirekesztéssel szembeni védelme egyre fontosabb ahhoz, hogy meg lehessen törni a szegénység generációk közötti átörökítését, ezért kulcsfontosságúak az *európai gyermekgarancia* további végrehajtására és nyomon követésére irányuló intézkedések. Bár a szociális szolgáltatásokhoz (többek között a gyermekgondozáshoz és a tartós ápoláshoz-gondozáshoz) való hozzáférés kulcsfontosságú a munka és a magánélet közötti egyensúly előmozdítása és a társadalmi kirekesztéssel szembeni fellépés szempontjából, e tekintetben továbbra is fennállnak kihívások, különösen ami a leghátrányosabb helyzetű csoportok a célból történő elérését illeti, hogy javítani lehessen az életkörülményeiket, növelni lehessen a szociális védelmi juttatások általuk történő igénybevételét, valamint meg lehessen könnyíteni az aktivizálásukat. Hasonlóképpen, a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek nehézségekkel szembesülnek az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén.

15. **Miközben a meglévő kezdeményezések széles köre alapos utókövetést és monitoringot tesz szükségessé, a végrehajtásukra irányuló további erőfeszítések – a lehetséges új intézkedésekkel együtt – fokozhatnák a jóléti államok rezilienciáját.** A demográfiai kihívások kezelése érdekében a megfizethető, minőségi szociális szolgáltatások nyújtásának további javítása szempontjából hasznos lehetne az uniós szintű fellépés, a nemzeti körülmények és a hatáskörmegosztás figyelembevétele mellett. Ez magában foglalhatná az ápolási-gondozási ágazaton belüli munkaerőigények kezelését, a területi egyenlőtlenségek figyelembevételét, a digitalizációban rejlő lehetőségek feltárását, valamint az intézményi kitagolásra irányuló erőfeszítéseket. Az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos további munka mellett a *szociális szolgáltatások önkéntes európai minőségi keretrendszer*e is felülvizsgálatra érdemes annak érdekében, hogy javítani lehessen relevanciáját és felhasználását. További erőfeszítésekre van szükség a nyugdíjrendszerek megfelelőségének javítása érdekében is, különösen abból a célból, hogy kezelni lehessen a nemek közötti szakadékot, valamint hogy össze lehessen egyeztetni egymással a megfelelőségi és a költségvetési fenntarthatósági dimenziókat. *Az idősödésről szóló jelentés, a nyugdíjak megfelelőségéről szóló jelentés és a tartós ápolásról-gondozásról szóló jelentés* elkészítése közötti koordináció megerősítésével biztosítani lehetne a nyomon követés egymást kiegészítő jellegét és koherenciáját. *A szociális védelem jövőjével foglalkozó magas szintű uniós munkacsoport jelentésével* összhangban az életciklus-szemléletre és a szociális beruházásokra helyezett hangsúly segítheti a reziliencia EU-szerte történő javítását⁴². A munkaerőpiaci átalakulások terén jelentkező kihívások kezelése szükségessé teszi a megfelelő nemzeti szociális védelmi rendszerek folyamatos javítását, valamint a szociális biztonsági rendszerek Unión belüli koordinációjának a korszerűsítését. Ezért kulcsfontosságú prioritást jelent az egymástól való tanulásnak és a nyomon követésnek az intenzívebbé tétele, valamint *a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről szóló tanácsi ajánlás* végrehajtásának az előmozdítása, többek között a szociális védelem digitalizációjával kapcsolatos lehetőségek és kihívások tekintetében is, tiszteletben tartva ugyanakkor a nemzeti szociális védelmi rendszerek sokféleségét. Emellett *az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről szóló tanácsi ajánlás* végrehajtásának szerepet kell játszania a szociális védőháló továbbfejlesztésében. A szociális védőháló biztosítja a gazdaságilag aktív népesség alapvető védelmét – különösen a gazdasági sokkhatások idején –, miközben megkönnyíti a munkaképes személyek munkaerőpiacra való zökkenőmentes átlépését és kezeli a dolgozói szegénységet.

⁴² Az uniós szociális védelem és jóléti állam jövőjével foglalkozó magas szintű munkacsoport [jelentése](#) 2023 januárjában készült el.

További lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy kidolgozzuk *a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatását célzó stratégia* ambiciózus második szakaszát, a mentális egészségügyi problémákkal küzdő személyek esetében pedig tovább építhetnénk a *mentális egészség átfogó megközelítésére*. A szegénységre gyakorolt szakpolitikai hatások értékelésére szolgáló módszertanok megerősítése – mindenekelőtt az elosztási hatások vizsgálatának alkalmazása és e vizsgálatok eredményeinek terjesztése – a jelek szerint olyan terület, ahol további intézkedéseket lehetne fontolóra venni. Az adatok időszerűségének és elérhetőségének javítása, valamint a hozzáférés megkönnyítése az Unión belüli szociális helyzet nyomon követésének megerősítését is lehetővé tenné, és támogatná a tényeken alapuló szakpolitika-kidolgozást.

Irányítás

16. **Továbbra is az európai szemeszternek kell kulcsfontosságú keretként szolgálnia a pillér végrehajtásának nyomon követéséhez, többek között a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó, 2030-ig teljesítendő uniós és nemzeti célok terén elért előrelépéssel kapcsolatban is.** A 2030-ra kitűzött célok jelentős mértékben hozzájárulnak a szakpolitikai prioritások nemzeti szintű meghatározásának a támogatásához és az Unió szociális dimenziója láthatóságának a javításához. A pillér elveinek érvényesítése érdekében az elmúlt években elfogadott számos uniós kezdeményezés jelentős mértékben befolyásolta az EMCO és az SPC napirendjének az alakulását, amely bizottságokkal a Bizottság gyakran konzultált a küszöbön álló javaslatokról. Emellett – az európai szemeszterhez kapcsolódó, az EUMSZ 148. cikkében említett éves tanácsi eljárások előkészítésén túl – a Tanács számos ajánlás végrehajtásának nyomon követésével is megbízta az EMCO-t és az SPC-t. Amint azt *a szociális beruházás hozzáadott értékéről, valamint az EPSCO Tanács előkészítő szerveinek az európai szemeszter irányításában betöltött szerepéről* szóló, a Tanács által 2023. novemberben jóváhagyott közös véleményében⁴³ az EMCO és az SPC hangsúlyozta, a jövőt illetően fontos biztosítani azt, hogy az EPSCO Tanács és az ECOFIN Tanács előkészítő szervei hatékonyan együttműködjenek egymással és közösen reflektáljanak az európai szemeszterrel kapcsolatban, az új uniós gazdasági kormányzás jövőbeli végrehajtásának tükrében is.

⁴³ Lásd: [az EMCO és az SPC véleménye a szociális beruházás hozzáadott értékéről, valamint az EPSCO Tanács előkészítő szerveinek szerepéről az európai szemeszter irányításában](#), amelyet a Tanács 2023. november 28-án hagyott jóvá.

Az európai szemeszter multilaterális jellegének, valamint az európai szemeszter keretébe tartozó elemzésekkel és ajánlásokkal kapcsolatos tagállami felelősségvállalásnak a fenntartása érdekében az EPSCO Tanács előkészítő szerveinek – a Szerződés releváns rendelkezéseinek megfelelően – meg kell őrizniük koordinációs szerepüket az európai szemeszter keretébe illeszkedő valamennyi dokumentum vonatkozó tartalmával kapcsolatban. Az adminisztratív terhek növelése nélkül folytatni kell az európai szemeszter keretében alkalmazott nyomkövetési eszközök – többek között a szociális eredménytábla – javítási lehetőségeinek a feltérképezését⁴⁴. Ezzel összefüggésben az európai szemeszter 2024. évi ciklusa magában foglalja a társadalmi konvergenciának a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret jellemzőin alapuló kísérleti elemzését, az EMCO és az SPC által a Tanácshoz 2023. júniusban benyújtott *legfőbb üzenetekben* leírtak szerint⁴⁵.

17. **Az Uniót az elmúlt években sújtó rendkívüli sokkhatások – mindenekelőtt a Covid19-világjárvány, Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja, a magas infláció visszatérése és a természeti katasztrófák egyes tagállamokban tapasztalható fokozódó előfordulása – következtében gyakran elmosódtak a szakpolitikai területek közötti határvonalak, ami felhívta a figyelmet arra, hogy uniós és nemzeti szinten is biztosítani kell a szakpolitikai koherenciát.**

⁴⁴ [Az EMCO és az SPC kapcsolódó véleményében](#) felvázoltak szerint, jóllehet a szociális eredménytábla 2021. évi felülvizsgálata javította a pillérben rögzített elvek lefedettségét a szociális eredménytábla kiemelt mutatóinak szintjén, egyes elvek továbbra sem jelennek meg a kiemelt mutatók között, és további megbeszélésekre van szükség arról, hogy beillesztésre kerüljenek-e „másodlagos” mutatók a szociális eredménytáblába. Ezen túlmenően [az Európa 2020 stratégiának az EMCO és az SPC által 2019-ben elvégzett értékelésében](#) a két bizottság hangsúlyozta, hogy egyszerűsíteni és konszolidálni kell a nyomkövetési eszközeiket, többek között a láthatóságuk, hozzáférhetőségük és használhatóságuk javítása révén. E felhívás nyomán az EMCO és az SPC mutatókkal foglalkozó csoportjai jelenleg vizsgálják a nyomkövetési és jelentéstételi eszközeik használatát és összetételét.

⁴⁵ Lásd: [az EMCO és az SPC közös munkacsoportjának jelentése a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keretről](#), valamint az EMCO és az SPC által e jelentés alapján jóváhagyott *legfőbb üzenetek*. Az EMCO és az SPC meg fogja vizsgálni a fent említett kísérleti elemzésnek a tevékenységeikre és az európai szemeszter 2024. évi ciklusára gyakorolt hatását.

Ezzel összefüggésben, a szociális beruházási politikáknak – az EMCO és az SPC 2023. novemberi kapcsolódó véleményében meghatározottak szerinti – hozzáadott értékéről az EPSCO Tanács előkészítő szerveiben folyó viták keretében a delegációk üdvözltek az arra vonatkozó bizonyítékokat, hogy a szociális beruházási megközelítésen⁴⁶ alapuló reformok és beruházások – megfelelő kialakításuk esetén – jelentős hatást gyakorolhatnak a gazdasági növekedésre, a termelékenységre és a versenyképességre, ezáltal a költségvetési fenntarthatóságot is támogatva, miközben előmozdítják a pillér elveinek végrehajtását is. Másrészt az olyan szakpolitikák és intézkedések, amelyek esetében nem került sor az elosztási hatások előzetes vizsgálatára, ahhoz vezethetnek, hogy csak csekély vagy zéró hatást tudnak gyakorolni a háztartások jövedelmére, vagy a legrosszabb esetben kedvezőtlen hatásokat fejtenek ki arra, és a szegénység fokozott kockázatának és a társadalmi egyenlőtlenségeknek a nem szándékolt következményével járhatnak⁴⁷. Ezzel összefüggésben a Tanács előkészítő szervei közötti hatékony együttműködés alapvető fontosságú az uniós és a nemzeti szintű szakpolitikai koherencia biztosításához. Ezen túlmenően – a zöld és a digitális átállásra, valamint a népesség előregedése által előidézett strukturális kihívásokra figyelemmel – e hatások tükrözéséhez a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal javítását célzó megújult erőfeszítésekre lehet szükség. A tagállamok idevágó közigazgatási kapacitásának támogatását célzó, uniós szinten feltérképezendő releváns területek közé tartozhatna mindenekelőtt – az egymástól való tanulás lehetőségeinek megerősítése mellett – a tagállamok általi önkéntes használatra szánt közös irányadó elvek és standardok kidolgozása. Ezeknek egyrészt a szociális beruházási politikákhoz kapcsolódó hatásvizsgálati és értékelési módszertanok használatára, másrészt pedig a közigazgatási adatok fokozott felhasználására kellene összpontosítaniuk azzal a céllal, hogy idősebb, harmonizált és részletes uniós és nemzeti statisztikákat lehessen összeállítani – megfelelőbb adatbontással –, valamint hogy meg lehessen könnyíteni a mikroadatokhoz való hozzáférést, közben az adatvédelmi szabályoknak való megfelelést is biztosítva.

⁴⁶ Amint arra az EMCO és az SPC is emlékeztetett a szociális beruházásokról szóló, 2023. novemberben jóváhagyott véleményében, a Tanács a korábban végzett munkája során – amely a további munka alapjául is szolgálhatna – kimondta, hogy a szociális beruházási megközelítés alkalmazásával a munkaerőpiaci, a készségekre irányuló, valamint a szociálpolitikák úgy alakíthatók, hogy azok erősítsék az egyének jelenlegi és jövőbeli kapacitásait, hangsúlyt helyezve arra, hogy egész életükön át képesek legyenek a társadalmi-gazdasági kockázatokkal való megbirkózásra és fejlődjenek ezirányú kapacitásaik.

⁴⁷ A Bizottság 2022 szeptemberében közzétette [a tagállami szakpolitikák elosztási hatásának pontosabb értékeléséről szóló közleményét](#). A Bizottság a közleményben iránymutatással szolgál a tagállamoknak arra vonatkozóan, hogy mi a legmegfelelőbb módja a különböző társadalmi-gazdasági csoportok jövedelmére vonatkozó elosztásihatás-vizsgálatok elvégzésének és e vizsgálatok szakpolitikai döntéshozatali folyamatokba való beépítésének. Emellett meghatározza a meglévő módszertanok tagállamokkal együtt történő továbbfejlesztésének folyamatát, valamint ismerteti, hogy a Bizottság milyen támogatást nyújthat a tagállamoknak.

18. **Az uniós források felhasználása segítette a tagállamokat abban, hogy intézkedéseket tudjanak megtervezni és végrehajtani a pillér elveihez kapcsolódó területeken, többek között a Covid19-világjárványból fakadó hirtelen gazdasági válságot követően előállt helyzetben is.** A kohéziós politikai programoknak és köztük is mindenekelőtt az ESZA+-nak a nemzeti körülményekkel összhangban továbbra is hozzá kell járulniuk a pillér elveinek és az európai szemeszter keretében azonosított országspecifikus ajánlásoknak a végrehajtásához, azzal a céllal, hogy – mindenekelőtt Európa kevésbé fejlett régióiban – intézkedéseket és beruházásokat lehessen támogatni. A kohéziós politikai alapok jelentősége az idők során folyamatosan nőtt, többek között az Unión belüli közberuházások 2008 és 2019 közötti csökkenő tendenciája miatt⁴⁸. A Bizottság előrejelzései alapján a 2021–2027-es ciklusban 2027-ig várhatóan 1,3 millió új munkahely fog létrejönni, a programozási időszak kezdetétől számított 25 éves időszak alatt mintegy 3,4 %-os lesz az éves megtérülési ráta, az uniós régiókra pedig jelentős pozitív tovaggyűrűző hatások fognak hatni⁴⁹. A Covid19-világjárvány alatt a tagállamok fokozott rugalmasságot élveztek, amely hozzájárult az egészségügyi szolgáltatásokra nehezedő jelentős nyomás kezeléséhez és a vállalkozások támogatásához, megelőzve ezáltal további munkahelyek megszűnését és az érintett munkavállalókat sújtó stigmatizáló hatásokat⁵⁰. A gazdasági helyreállítást tovább erősítette a *SURE* és a *Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz* ideiglenes uniós eszközként történő létrehozása. A *Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz* 2026-ig az európai szemeszter részét képezi, és arra irányul, hogy pénzügyi támogatást biztosítson olyan reformokhoz és beruházásokhoz, amelyek egyéb uniós prioritások mellett a pillér elveinek a végrehajtásához is hozzájárulnak. Ami a jövőt illeti – és a *SURE* finanszírozási módjáról folytatott vita ellenére⁵¹ –, a *SURE*-ral kapcsolatos tapasztalatok és a *SURE* folyamatban lévő értékelése tanulságokkal szolgálhat a jövőbeli uniós rendszerek hatékonyságával kapcsolatban.

⁴⁸ Lásd: a Bizottság [„Kohézió Európában 2050-ig: Nyolcadik jelentés a gazdasági, társadalmi és területi kohézióról”](#) című, 2022-ben közzétett szolgálati munkadokumentuma.

⁴⁹ Lásd: a Bizottság [„Kohézió 2021–2027: egy minden eddiginél erősebb Unió létrehozása – Jelentés a 2021–2027-es kohéziós politika programozásának eredményéről”](#) című, 2023. áprilisban közzétett szolgálati munkadokumentuma.

⁵⁰ [A koronavírusra való reagálást célzó beruházási kezdeményezésen \(CRII\)](#) és [a koronavírusra való reagálást célzó, kiterjesztett beruházási kezdeményezésen \(CRII+\)](#) keresztül (ezek elfogadására 2020 márciusában, illetve áprilisában került sor).

⁵¹ Az EMCO és az SPC úgy véli, hogy az egyedi finanszírozási mechanizmusnak minősülő *SURE* – a tagállamok részére kedvező feltételek mellett nyújtott hitelek révén – mindenekelőtt az ECOFIN Tanács előkészítő szerveinek a hatáskörébe tartozik.

A szociális jogok európai pillérének elvei**I. fejezet – Esélyegyenlőség és munkavállalási jog****1. Oktatás, képzés és egész életen át tartó tanulás**

Mindenkinek joga van a minőségi és befogadó oktatáshoz, képzéshez és egész életen át tartó tanuláshoz annak érdekében, hogy olyan készségeket tartson, illetve szerezzen meg, amelyek lehetővé teszik számára, hogy teljes mértékben részt vehessen a társadalomban és sikeresen alkalmazkodjon a munkaerőpiaci változásokhoz.

2. Nemek közötti egyenlőség

A nőkkel és a férfiakkal szembeni egyenlő bánásmódot és az esélyegyenlőséget valamennyi területen biztosítani kell, többek között a munkaerőpiaci részvétel, valamint a foglalkoztatás feltételeinek és a szakmai előmenetelnek a vonatkozásában.

A nők és a férfiak egyenlő értékű munkáért egyenlő díjazásra jogosultak.

3. Esélyegyenlőség

A nemtől, faji vagy etnikai származástól, vallástól vagy meggyőződéstől, fogyatékosságtól, kortól vagy szexuális irányultságtól függetlenül mindenkinek joga van az egyenlő bánásmódot és az egyenlő lehetőségekhez a foglalkoztatás, a szociális védelem és az oktatás terén, valamint a nyilvánosság számára elérhető áruk és szolgáltatások igénybevételéhez. Az alulreprezentált csoportok egyenlő lehetőségeit támogatni kell.

4. A foglalkoztatás aktív támogatása

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy időben személyre szabott segítséget kapjon munkavállalási vagy önfoglalkoztatási kilátásainak javításához. Idetartozik az álláskereséshez, a képzéshez és az átképzéshez nyújtott támogatás igénybevételének joga is. Mindenkit megillet a szociális védelemre és a képzésre való jogosultság a pályamódosítás során.

A fiataloknak a munkanélkülivé válásukat vagy az oktatásból való kilépésüket követő 4 hónapon belül joguk van további oktatáshoz, tanulószerveződéses gyakorlati képzéshez, szakmai gyakorlathoz vagy méltányos állásajánlathoz.

A munkanélkülieknek joguk van a személyre szabott, folyamatos és következetes támogatáshoz. A tartósan munkanélküli személyeknek legkésőbb a munkanélküliség 18. hónapjában joguk van egy személyre szabott, részletes értékeléshez.

II. fejezet – Tisztességes munkafeltételek

5. Biztonságos és rugalmas foglalkoztatás

A munkaviszony jellegétől és időtartamától függetlenül a munkavállalóknak joguk van a tisztességes és egyenlő bánásmódhoz a munkafeltételek, a szociális védelemben való részesülés és a képzéshez való részvétel tekintetében. Támogatni kell a határozatlan időre szóló foglalkoztatási formákra való áttérést.

A jogszabályokkal és a kollektív szerződésekkel összhangban biztosítani kell a munkaadók számára a szükséges rugalmasságot ahhoz, hogy gyorsan alkalmazkodni tudjanak a gazdasági környezet változásaihoz.

Támogatni kell a munka innovatív, minőségi munkakörülményeket biztosító formáit. Ösztönözni kell a vállalkozói tevékenységet és az önfoglalkoztatást. Meg kell könnyíteni a foglalkozási mobilitást.

Meg kell előzni a bizonytalan munkakörülményekhez vezető munkaviszonyokat, többek között az atipikus szerződésekkel való visszaélés tilalma révén. Minden próbaidőnek észszerű időtartamra kell szólnia.

6. Bérek

A munkavállalóknak joguk van a tisztességes megélhetést biztosító, méltányos bérekhez.

Megfelelő minimálbéreket kell meghatározni, amelyek a nemzeti gazdasági és szociális feltételek mellett biztosítják a munkavállaló és családja szükségleteinek kielégítését, biztosítva mindamellett a foglalkoztatáshoz jutást és a munkakeresés ösztönzését. Meg kell akadályozni a dolgozói szegénységet.

A béreket a nemzeti gyakorlatnak megfelelően átlátható és kiszámítható módon kell megállapítani, tiszteletben tartva a szociális partnerek autonómiáját.

7. Tájékoztatás a munkaviszony feltételeiről és védelem elbocsátás esetén

A munkavállalóknak joguk van a munkaviszony megkezdésekor írásban tájékoztatást kapni a munkaviszonyból eredő jogaikról és kötelezettségeikről, beleértve a próbaidő alatti időszakot is.

Az elbocsátást megelőzően a munkavállalókat tájékoztatni kell az indokokról, és észszerű felmondási időt kell biztosítani számukra. A munkavállalóknak joguk van a hatékony és pártatlan vitarendezéshez, valamint indokolatlan elbocsátás esetén a jogorvoslathoz, ideértve a megfelelő kártérítést is.

8. Szociális párbeszéd és munkavállalói részvétel

A nemzeti gyakorlatoknak megfelelően konzultálni kell a szociális partnerekkel a gazdasági, foglalkoztatási és szociális politikák kialakításáról és végrehajtásáról. Arra kell őket ösztönözni, hogy – autonómiájuk és a kollektív fellépéshez való joguk tiszteletben tartása mellett – az őket érintő kérdésekben tárgyalásokat folytassanak és kollektív szerződéseket kössenek. A szociális partnerek közötti megállapodásokat adott esetben az Unió és tagállamai szintjén kell végrehajtani.

A munkavállalóknak vagy képviselőiknek joguk van arra, hogy kellő időben tájékoztatást kapjanak és konzultáljanak velük az őket érintő kérdésekben, különösen a vállalkozások átruházásával, szerkezetátalakításával és egyesülésével, valamint a csoportos létszámcsökkentéssel kapcsolatban.

Támogatni kell a szociális partnereknek a szociális párbeszéd előmozdítására irányuló kapacitásnövelését.

9. A munka és a magánélet közötti egyensúly

A szülőknek és a gondozási feladatokat ellátó személyeknek joguk van a megfelelő szabadsághoz, a rugalmas munkavégzéshez és a gondozási szolgáltatások igénybevételéhez. Gondozási feladataik ellátása érdekében a nőket és a férfiakat ugyanolyan külön szabadságok illetik meg, és ösztönözni kell őket arra, hogy azokat kiegyensúlyozott módon vegyék igénybe.

10. Egészséges, biztonságos és megfelelően kialakított munkakörnyezet és adatvédelem

A munkavállalóknak joguk van a magas szintű munkahelyi egészségvédelemhez és biztonsághoz.

A munkavállalóknak joguk van a szakmai szükségleteikhez igazított munkakörnyezethez, amely lehetővé teszi számukra a hosszabb munkaerőpiaci részvételt.

A munkavállalóknak joguk van személyes adataik védelméhez a munkaviszony keretében.

III. fejezet – Szociális védelem és társadalmi befogadás

11. Gyermekgondozás és a gyermekek támogatása

A gyermekeknek joguk van a megfizethető, jó minőségű kisgyermekkorai neveléshez és gondozáshoz.

A gyermekeknek joguk van a szegénység elleni védelemhez. A hátrányos helyzetű gyermekeknek joguk van az esélyegyenlőséget javító külön intézkedésekhez.

12. Szociális védelem

A munkaviszonyuk jellegétől és időtartamától függetlenül a munkavállalók, és hasonló feltételek mellett az önálló vállalkozók is jogosultak a megfelelő szociális védelemre.

13. Munkanélküli-járadék

A munkanélkülieknek joguk van ahhoz, hogy az állami foglalkoztatási szolgálatoktól a munkaerőpiacra történő (új)bóli beilleszkedéshez megfelelő aktivizálási támogatásban, valamint észszerű időtartamra szóló álláskeresési járadékokban részesüljenek, az általuk befizetett járulékokkal arányos mértékben és a nemzeti támogathatósági szabályokkal összhangban. Ezek a támogatások nem jelenthetnek visszatartó erőt a foglalkoztatásba való gyors visszatérés tekintetében.

14. Minimumjövedelem

Mindenkinek, aki nem rendelkezik elegendő forrással, joga van a megfelelő minimumjövedelmet garantáló juttatásokhoz, amely az élet minden szakaszában biztosítja a méltósággal élhető életet, valamint az ehhez szükséges termékek és szolgáltatások igénybevételének tényleges lehetőségét. Azon személyek esetében, akik képesek munkát vállalni, a minimumjövedelem-juttatásokat össze kell kapcsolni a munkaerőpiacra történő (újbóli) beilleszkedést ösztönző intézkedésekkel.

15. Időskori jövedelem és öregségi nyugdíjak

A nyugdíjba vonult munkavállalók és önálló vállalkozók az általuk befizetett járulékokkal arányos, megfelelő jövedelmet biztosító nyugdíjra jogosultak. A nők és a férfiak számára egyenlő esélyeket kell biztosítani a nyugdíjjogosultság megszerzéséhez.

Idős korban mindenkinek joga van a méltósággal élhető élethez szükséges erőforrásokhoz.

16. Egészségügyi ellátás

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy kellő időben megfizethető és jó minőségű megelőző és gyógyító egészségügyi ellátáshoz jusson.

17. A fogyatékkal élő személyek társadalmi befogadása

A fogyatékkal élő személyeknek joguk van olyan jövedelemtámogatásra, amely számukra méltósággal élhető életet, a munkaerőpiacon és a társadalomban való részvételüket lehetővé tevő szolgáltatásokat, valamint a szükségleteikhez igazított munkakörnyezetet biztosít.

18. Tartós ápolás-gondozás

Mindenkinek joga van a megfizethető, hosszú távú, minőségi ápolási-gondozási szolgáltatásokhoz, különösen az otthoni ápoláshoz és a közösségi alapú szolgáltatásokhoz.

19. Lakhatás és segítségnyújtás a hajléktalanok számára

A rászorulóknak számára hozzáférést kell biztosítani a jó minőségű szociális lakásokhoz vagy lakhatási támogatáshoz.

A kiszolgáltatott személyeknek joguk van a kényszer-kilakoltatással szembeni megfelelő segítségnyújtáshoz és védelemhez.

A hajléktalanok számára megfelelő menedékhelyet és szolgáltatásokat kell biztosítani társadalmi befogadásuk előmozdítása érdekében.

20. Az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Mindenkinek joga van a jó minőségű alapvető szolgáltatásokhoz, többek között a vízellátáshoz, a szennyvízelvezetéshez, az energiához, a közlekedéshez, a pénzügyi szolgáltatásokhoz és a digitális távközléshez. A rászorulókat támogatni kell az ilyen szolgáltatásokhoz való hozzáférésben.